

Poniżej prezentujemy archiwalny artykuł autorstwa Andrzej Nycz z *Głos Gminy Wilkowice* Rok 2022 nr 10 s. 10

Ej! Wilkowianie! Gdzie Wasze korzenie? Gdzie się podziały Wasze dawne czasy ...

Stowarzyszenie Beskidzki Dom, działające na rzecz edukacji regionalnej oraz pielęgnowania małopolskich, w tym góralskich i lachowskich tradycji i historii, zainicjowało badania terenowe przy wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ich celem było odnalezienie i zapisanie ostatnich śladów kultury w północno-zachodniej, małopolskiej części góralszczyzny. Badania przeprowadzono w obrębie pasma Magurki Wilkowickiej oraz przyległych wsi, stanowiących ostatnią naturalną granicę charakterystyczną dla występowania Górali Żywieckich.

Wśród badaczy znaleźli się miłośnicy tradycji, gwary i historii, którzy postawili sobie za cel ukazanie problemu wycofywania się góralszczyzny, zachowanie relikwów gwarowych oraz odnalezienie śladów tradycji w góralskim cyklu rocznym. Autorzy udali się do najwyższych położonych przysiółków Magurki, aby tam szukać tego, co w dolinach zostało wyparte przez wpływy pobliskiego miasta. Badania wykazały, że jest to ostatni moment na uchwycenie cech góralskiej kultury, zwłaszcza gwary, której ślady zachowały się jedynie u niemal stuletnich mieszkańców Magurki, oraz tradycji domowych w cyklu rocznym, które przetrwały w pamięci.

Przyczynkiem do skupienia badań wokół pasma Magurki było odkrycie, podczas jednego z wywiadów, góralskiego nazewnictwa mieszkańców Magurki – Magurcanie. Ta gwarowa forma to jeden ze śladów góralskich korzeni mieszkańców Beskidu Małego.

W poszukiwaniu kolejnych elementów niegdyś dominującej kultury badacze przeprowadzili szereg wywiadów, odwiedzając najstarszych mieszkańców Wilkowic na stokach Magurki, a także Międzybrodzia Bialskiego i Kóz u podnóża Hrobaczej łąki. Wielogodzinne, pogłębione wywiady pozwoliły dotrzeć do głębszych meandrów pamięci informatorów, dzięki czemu udało się odtworzyć kilka tradycji góralskich oraz najbardziej charakterystyczne cechy gwarowe Górali Żywieckich. Zachowane w pamięci pieśni i świąteczne „winsowacki” pomogły określić specyfikę kultury muzycznej, a wspomnienia kultury pasterskiej nakreśliły obraz świata Wołochów, którzy niegdyś przybyli w te strony Beskidu Małego.

Na bazie przeprowadzonych badań powstał przewodnik, który stanowi skarbnicę wiedzy dla wszystkich Wilkowian i poszukiwaczy własnej tożsamości. To ścieżka prowadząca do odnalezienia własnych korzeni, by ocalić je dla przyszłych pokoleń. Mamy nadzieję, że nie będzie to koniec, lecz początek poszukiwań kultury Górali Żywieckich, już nie tylko w najdalszych przysiółkach, ale także we własnych domach.

Już wkrótce w Wilkowicach odbędzie się spotkanie promujące przewodnik. Szczegóły pojawią się na tablicach informacyjnych, stronie www.szlakiemgorali.pl oraz stronach internetowych Gminy Wilkowice.

Andrzej Nycz

Prezes Związku Podhalań Oddziału Górali Żywieckich w Wilkowicach